

Janez Logar:

OB SMRTI PESNIKA IGA GRUDNA

Dne 29. novembra je po kratki muke polni boleznimi umrl pesnik dr. Igo Gruden.

Igo Gruden spada med one naše literate, ki so ob velikem trenutku, ko so jugoslovanski narodi zgrabili za orožje in pričeli borbo s fašističnim okupatorjem, imeli za seboj že obsežen opus, ki pa jim je veličastna borba dala novega poguma, novega spoznanja, novih sil, novih snovi, novega stvarilnega ognja. Igo Gruden je bil tisti, ki je po osvoboditvi prvi izdal pesniško zbirko, ki je vsa nastala v času sovražne okupacije in narodno-osvobodilne borbe, zbirko, ki je tako preprosto in pretresljivo pričala o trpljenju in borbi ljudstva, da je bila—kar je za pesniško zbirko pri nas nekaj nezasičenega—v enem letu razprodana v 3.000 izvodih in je zaradi velikega povpraševanja do-

živela že naslednje leto novo izdajo.

Ze samo to dejstvo pričča, da se je Igo Gruden v dolgih letih svojega literarnega dela prikopal do tiste zavirljive sposobnosti, govoriti ljudstvu tako o sebi kot o njegovem delu, trpljenju, borbi in ciljih na način, da te ljudstvo prizna, vzljubi in sprejme za svojega.

Igo Gruden je doma s tistega koščka slovenske zemlje, ki se je na skrajnem jugozapadu najbolj žilavo borila proti potujočemu za svoj nacionalni obstoj in za socialno pravico, a je po sklepu temnih zapadnih sil kljub vsej borbi še danes ostal v imperialističnem objemu.

Rodil se je 18. aprila 1893 v Nabrežini pri Trstu; ljudsko šolo je obiskoval v Trstu, gimnazijo v Gorici (1904-1912). Po končani srednji šoli se je posvetil pravi in je študiral na Dunaju, v Gradcu in v Pragi. V prvi svetovni vojni je bil ranjen.

Po vojni je promoviral, postal odvetniški koncipient v Ljubljani, kjer je kasneje odprl samostojno odvetniško pisarno. Toda bolj kot z advokaturto se je tudi sedaj bavil z literaturo; sodelujoč pri naprednih slovenskih revijah. Ko je okupator zasedel našo zemljo, najdemo Grudna z ostalo progresivno usmerjeno inteligenco v vrstah Osvobodilne fronte. Za božič 1942 so ga domači izdajalci zaprli v belgijsko kasarno, kjer je prebil tri mesece, v marcu pa je bil odpeljan v koncentracijsko taborišče Visco v Furlanski nižini. Tu je doživel petdesetletnico in so mu tovariši dne 18. aprila 1943 priredili skromno slavo pod šotorom.

V Viscu je trčil na domače izdajalce v službi fašistične tajne policije, ki so bili podtaknjeni med internirance. Kot zagovornika žrtve istih izdajalcev so ga hoteli kaznovati še posebej. Uklenjenega so z nekaj tovariši odpeljali v drugo taborišče, v Chiesio Nuovo pri Padovi, od tam pa na Rab.

Igo Gruden je tako imel priložnost spoznati pozorišča najhujšega trpljenja tisočev in tisočev svojih rojakov. Na Rabu je dočkal zlom Italije in osvoboditev. Odšel je z našo vojsko na Vis, nato v Bari, iz Barija v taborišče na obali Severne Afrike. Leta 1945 je bil prepeljan v osvobodjeno prestolnico nove Jugoslavije—v Beograd. Tu je sodeloval pri slovenskih oddajah v radiu.

Po osvoboditvi Slovenije je prišel nazaj v Ljubljano in stopil kot pravni referent v službo

pri ministrstvu za prosveto.

Grudnovi pesniško delo je obsežno, saj je začel pesniti že v nižjih razredih gimnazije in je neutrudno snoval tako rekoč do poslednjega diha. Prve pesmi je tiskal kot štirinajstletni tretješolac v "Zvončku," kot osmošollec se je pojavil že v "Ljubljanskem zvonu" in kmalu nato v "Slovanu." Sodeloval je tudi pri zagrebški reviji "Književni jug." Po ustanovitvi progresivne revije "Sodobnost" je bil njen glavni pesniški sotrudnik vse do njenih zadnjih števil.

Svoje pesmi je zbral sam v šestih zbirkah, ki pomenijo meje v njegovem pesniškem razvoju. Prva knjiga pesmi, "Narcis" (1920), vsebuje predvsem mladostne ljubezenske izpovedi v nazornem, včasih nekoliko ohlapnem jeziku z rahlim primorskim prizvokom. V pesmih druge knjige—"Primorske pesmi" (1920)—je vse pesnikovo doživljanje tudi ljubezensko—še

MANDRAKE MAGIC

bolj ujeta v okvir in ozračje njegove rodne pokrajine. Zbirka vsebuje vrsto impresij iz barvite obmorske krajine, podanih živo in nazorno, da imaš včasih vtis, kot da bereš pesniške tekste k slikarskim umetninam. A pesnik se ne opaja samo ob lastnih ljubezenskih doživljanjih in lepota prirode. V te stihе s Krasa in Adrije se že vrivajo

življenjska vprašanja našega ljudstva, v njih se pojavlja beda našega kmeta, delavca. Še v večji meri najde v njej odziv pesnikova skrb za nacionalno usodo našega ljudstva ob Adrije in na Krasu. Silno rano je zaskala v njegovo srce krivična mirovna pogodba po prvi svetovni vojni.

"Kot ptič ogromen se je razprostrl
teman oblak nad domovino
mojo . . .
ah, meni žalostno je, da
umrl,
pozabil na bolest in žalost
svojo."

Vendar njegova misel tudi tedaj ni brezupna, kajti ve, da mora priti dan, ko

"svet se zaziblje, ves hkrati
zamaje,
vse z dinamitom požene
v zrak . . ."

Ko se razvleče poslednji
oblak,
zadnji v daljavi poleže se
jak,
bomo gradili na zemlji tej
rodni,
v soncu svobode nov ustvarjalni vek . . ."

Ker ta pesnikova misel ni temeljila na trdnem poznanju družbeno razvojnih sil, se je v pesmih naslednjega obdobja pogosto izgubila v navalu obupa in resignacije nad usodo človeštva in našega naroda. V zbirki "Dvanajsta ura" (1938) pesnik pogosto brez razgleda strmi v bodočnost:

"brez vere, brez zavetja in
brez kritja
oziramo v temi se naokrog,
nad brezni umiramo vihar-
nih dni . . ."

A ravno ta zbirka kaže, da je Gruden v letih pred drugo svetovno vojno iskal in našel pot

do malega človeka, do delovnega človeka in si verjetno ravno ob njem še rešil žarek vere v novi svet, ki mora vstati iz razvalin starega:

"Do dna izpijem te pogrebne
čaje —
in za usodo novega sveta
jih treščimo ob tla!"

S to iskrico vere v novi svet, ki zanj sicer še ni imel določeni kontur in oblik, je dočkal pesnik čas druge svetovne vojne. V dobi od njenega izbruha do konca prvega leta okupacije naše zemlje po fašistih se je nabralo pesniku pesmi za novo zbirko, a ta je pod naslovom "Pesnikovo srce" izšla šele po osvoboditvi (1946). V njej se je pesnik še bliže sklonil k svojim dragim. V ljubezni do njih in v veri v človeštvo, ki si jo je rešil iz dni morečega razpada meščanske družbe med obema voj-

(Dalje na 4. strani)

V blag spomin

12. obletnice prezgodnje smrti našega nadvse ljubljeneega in nepozabnega soproga, očeta in starega očeta

VICTOR OPASKAR

Svoje mile oči je za vedno zatisnil dne 16. januarja 1937 leta.

Dvanajst let je že minilo, odkar zapustil si naš dom, ko od nas Te je ločila na božji klic nemila smrt.

Počivaj mirno, ljubi ranjki, kjer ni trpljenja, ne skrbi, počivaj, dragi soprog in oče, in prosí ljubelega Boga za nas.

Zalujoči ostali:

AGNES OPASKAR, soproga
VICTOR, sin
ALBINA poročena RICHTER,
hči
in dva vnuka

Cleveland, O., 13. januarja 1949

ZAHVALA

Globoko poirrti naznanjamo, da je umrl naš ljubljeni oče

VID NAHTIGAL

Zatisnil je svoje blage oči dne 28. decembra 1948. Pogreb se je vršil 31. decembra iz Želetovih prostorov v cerkev Marije Vnebovzete ter od tam na Calvary pokopališče, kjer smo ga položili k večnemu počitku.

V dolžnost si štejemo, da se iskreno zahvalimo vsem, ki so položili krasne vence k njegovi krsti, darovali za sv. maše, ga prišli kropiti in ga sprejemili na njegovi zadnji poti na pokopališče.

Najlepšo zahvalo izrekamo Mr. Joseph Zele in sinovi pogrebniemu zavodu za vzorno voden pogreb in najboljšo poslugo.

Ti, ljubljeni oče, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška svobodna zemlja.

Zalujoči ostali:

FRANK in JAMES, sinova
JEAN, sinaha
GAIL, vnukinja
ANTON in FRANK, brata

Cleveland, Ohio, dne 13. januarja 1949

ISKRENE HVALA, DRAGI PRIJATELJI!

• Ze drugič v prej kot petih letih je požar ustavil začasno obratovanje naše trgovine na St. Clair Ave.

Kakor najbrže že veste, je izbruhnil požar v naši trgovini v noči 2. januarja in predno je bil spravljen pod kontrolo, je bila popolnoma uničena naša prodajalna s pohištvo in naše kegljišče z vsem, kar je bilo notri.

Toda kakor pred štirimi leti (po plinski razstrelbi 20. oktobra 1944) smo zopet imeli priliko videti zarjo upanja pri vsej strahotni nesreči. Videli smo namreč, da imamo še mnogo, mnogo prijateljev!

Dočim je nebo še žarelo od ognjenih zubljev iz pogorišča, nam je že na stotine ljudi hitelo izražati svoje simpatije v naši nezgodi, nudili nam svojo pomoč ter izražali upanje, da bodo Grdinovi zopet pozidali.

Ves tisti dan, prihodnji dan in potem ves teden, so se izrazi simpatije ponavljali sto in stokrat—osebno, po telefonu, brzojavu, iz našega mesta in od drugod.

Za nas je bila ta iskreno ponudena pomoč več kot izraz simpatije to je zopet pokazalo vso moč slovenskega naroda—njega voljo in pripravljenost pomagati drugim in spodbuda, da gledamo s pogumom v bodočnost kljub tej veliki nesreči.

Ta duh dobre volje, ta pogum, nas je bolj kot kaj drugega dovedlo, da Grdinovi morajo zopet pozidati . . . in pozidali bomo . . . ker St. Clair avenija je bila, kjer smo dobili svojo moč in prijatelje in med prijatelji hočemo ostati.

Hvala, hvala vsem . . .

Hvala . . . tistim, ki so nam izražali simpatije.

Hvala . . . našim prijateljskim kompetitorjem na St. Clair Ave. in po vsem mestu, ki so nam tako hitro in nujno ponudili rabiti svoje prodajalne in da nam posodijo svoje pohištvo za nadaljevanje našega trgovanja na St. Clair Ave.

Hvala . . . našim sotrgovcem za njih ponudeno pomoč.

Hvala . . . lastnikom kegljišč po vsem mestu Clevelanda, ki so ponudili svoje prostore našim kegljaškim prijateljem, katerih lige so izgubile naše prostore.

Hvala . . . lokalnemu in mestnemu časopisu za njih prijateljske besede in vsestransko pomoč.

Hvala . . . vam in vam, vsem in vsakemu za vse, kar ste storili, da bi nam pomagali nositi breme te nesreče in ker ste nam dali pogum in trdno voljo, da delamo načrte za bodoče z novim Grdinovim podjetjem na St. Clair Ave.

A. GRDINA IN SINOVI

1053 East 62nd St.

15301 Waterloo Rd.

HEnderson 2088

Kaj hoče de Gaulle?

"De Gaulle namerava v Franciji upostaviti režim enega samega človeka. Ne morem si misliti nikogar, ki bi vzbujal v meni večje nezaupanje..." (F. D. Roosevelt).

Po enem letu molččnosti se je Churchillov protežiranec general De Gaulle spomladi 1947 znova pojavil na političnem tleh Francije in postal potujoči politik. Okrog sebe je zbral skupino kolaboracionistov, špekulantov in bivših gestapovskih agentov (kakor je polkovnik Caminetti, ki je med nemško okupacijo izročil Gestapu 14 angleških padalcev) in tako potuje po deželi, ustanavlja podružnice svojega gibanja "Zbiranje francoskega naroda" in ponuja zdravilo za rešitev Francije—originalni fašizem, znan pod imenom degaulizem, ki ga, kakor tudi svoje "znamicke javne rešitve" skuša čim bolj plasirati in vnovčiti.

Nedavno se je De Gaulle napotil v južno Francijo kakor vedno v spremstvu cele avtomobilske karavane oboroženih opred in priganjencev, ki si s pomočjo njihovih revolverjev in gorjač skuša zagotoviti potrebno "vdanost vseh," "za izpolnitev nalog, ki mu jih je poverila usoda" (iz generalovega govora v Ajacciu) zahteva razpust Narodne skupščine, a "za vse drugo"—pravi—"bomo poskrbeli mi" (iz govora v Nizzi) in na klice svojih priganjencev "De Gaulle na krmilo!" odgovarja "Na krmilo! Saj vidite, da v tej smeri tudi korakamo."

Medtem ko se je samozvani "rešitelj" napotil na jug, kjer se je čisto slučajno sestal s svojim zaščitnikom in učiteljem Churchillom, je hkrati poslal svojega brata in somišljenika Pierra de Gaullea čez ocean. Kakor se je zvedelo, je bila glavna Pierrova naloga, da bi s predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva diskutiral o generalovi taktiki v bližnji bodočnosti in prejel njihove nadaljnje nasvete.

Pierre de Gaulle je odpotoval v New York, da bi prepračil ameriške dobrotnike, da so njihovi dolarji dobro investirani in da bo v Franciji kmalu zavladala "čvrsta roka," ki bo uveljavila tisto, kar od nje zahtevajo in pričakujejo. Rekel je, da je Marshallov načrt najboljše orožje v borbi proti komunizmu.

Toda medtem ko so Pierra v New Yorku sprejeli prisrčno in odprti rok, so sprejeli "rešitelja" Francije na njegovi turneji z živžanjem in negotovanjem, tako da je sklenil zaradi "pretrujenosti" prekiniti svoje potovanje. Vendar pa je, da bi praktično pokazal svoje rešilne metode, insceniral zadnji dan svojega potovanja v Grenoblu krvavo parado, ki je močno spominjala na izgredo nekdanjih "rešiteljev" in "osvoboditeljev" v črnih, zelenih in drugih raznobarnih srajcah.

De Gaullovi oboroženi odredi so v Grenoblu povzročili incident, z revolverji in gorjačami so napadli prebivalce, ki so pri-

redili protidegaullovski demonstracije. Pri tem so enega ubili, 14 težko in 40 pa laže ranili. Drugi dan po teh krvavih provokacijah je De Gaulle zagrozil francoskemu narodu, da ne bo več dolgo trpel njegovih protestov in negotovanj. "Demokracije bodo prenehale..." je zarohnel "rešitelj" z gnevom užlenjega bažonstva ter pripomnil, da bo svoje rešiteljsko poslanstvo izpolnil kljub vsemu in proti vsem.

Zakaj je de Gaulle povzročal nered? Nekatere podrobnosti nam odgovore na to vprašanje. Tako imenovani "modri načrt" generala de Gaullea, ki v pohlepu po oblasti pripravlja zaroto reakcije proti svobodi in neodvisnosti francoskega naroda, predvideva vrsto sabotaž in neredov širom po vsej državi, vrsto provokacij in terorističnih dejanj, spričo katerih bi se Francozi prepirali, da jim je potrebna "čvrsta roka," ki bi napravila v državi red in mir. V ugodnem trenutku bi kak falfificiran dokument, kako odkritje komunistične zarote, kak "požar rajshstaga" pripomogli "čvrsti roki" kot pretveza, da bi se nasilno polastil oblasti, da bi postavila demokratične stranke in množične organizacije izven zakona in tako zadušila sleherni organiziran odpor množic.

To je načrt "rešitve Francije," za katerega uresničenje ima de Gaulle na razpolago privatne sile v raznih oblikah: poleg svojih oboroženih obredov, "skupin državljanske vojne," tako imenovane službe reda, ki jo organiziral polkovnik Remy, poleg celotne francoske reakcije, ki mu služi z dušo in telesom, "de Gaulle navezal stike s svojim somišljenikom, poljskim izdajalcem Andersom, ki je v Franciji zgradil široko razpredeno mrežo terorističnih organizacij in centrov za sabotažo, znano pod šifro F 2.

Preko Andersa vodijo niti v Vatikan, čigar Komisija za pomoč beguncem je figovo pero za-

URADNIKI DRUŠTVA "NAPREDNI SLOVENC" ŠT. 5 SDZ

Društvo "Napredni Slovenci" št. 5 SDZ ima sledeče uradnike za leto 1949: Predsednik Andrej Tekauc, podpredsednik John Stefe, tajnik Matthew Debevec, 1287 E. 169 St., tel.: IV 2048, blagajnik Tom Kraich, zapisnikar Frank A. Turek, nadzorniki: Charles Koman, Frank Stefe, John Nestor.

Društvo zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 9. zjutraj v sobi št. 3, staro poslopje Slov. nar. doma na St. Clair Ave.

EKSKLUZIVNO THOR MAYTAG APEX POPRAVILA—DELI

DELO JAMČENO Vam izposodimo pralni stroj za čas, ko vašega popravljamo.

NA ZAPADNI STRANI: OL 1515
NA VZHODNI STRANI: MI 3595

NE PRENOVITE... INSTALIRAJTE ODOBREN CUYAHOGA "Rebuilt" Motor

JAMČEN 90 dni ali 4000 milj — vsakega leta ali model avta			
Plymouth-Dodge	\$ 95.00	Chevrolet	\$ 69.50
Buick "8"	149.50	Pontiac "6"	114.50
Chrysler "6"	104.50	Ford V-8	84.50
Oldsmobile "6"	114.50	Studebaker	129.50

TAKOJ INSTALIRAMO PO ZMERNIH CENAH
Ni treba predplačila — Lahki pogoji

CUYAHOGA AUTO PARTS — Broadway 1444
3310 EAST 79th STREET (južno od Kinsmana)
Pridemo iskati in nazaj pripeljemo

špijansko organizacijo, ki tudi sodeluje v pripravljanju degaullovskega puča. Končno je list "Ordre de Paris" svojčas pisal, da bo "francoska jurišna divizija, ki je formirana v Spaniji, v pravem trenutku poslana v Francijo za pohod na Paris po vzorcu pohodov na Rim in Berlin."

To je načrt rešitve Francije, za katerim stoji 200 rodbin. To je načrt, čigar uresničenje pospešujejo ameriški odposlanci, kakor Bullit, Murphy, Allan Dulles in drugi.

Toda francoski narod ima o tem načrtu drugačno mnenje, ki je tudi tokrat prišlo do izraza v protestnih demonstracijah proti "rešiteljskim" idejam generala de Gaullea. Ljudstvo vprašuje francosko vlado "tretje sile," ki dejansko uveljavlja degaullovske politiko in utira pot de Gaulleovi diktaturi, zakaj de Gaulle razpolaga s prijavno motorizirano policijo, zakaj njegove tolpe razpolagajo z orožjem. Francosko ljudstvo vprašuje, v čigavem imenu in v čigavem interesu de Gaulle zapravlja ljudsko premoženje, kajti notranji minister Jules Moch je sam priznal, da je de Gaullov turizem samo letos veljal Francijo nad deset milijonov frankov.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

EILEEN TAYLOR Razred 5-B
Moj očka dela pri Republic Steel in on pravi, da je to eden najbolj varnih krajev za delo, kot je kjerkoli. Jaz sem tega vesela, ker on je najboljši oče na svetu in jaz nočem, da je varen, da to za vedno tako kot je sedaj. DA, EILEEN, tvoj očka ima prav. Republic JE eden najvarnejših krajev, kjer sploh more mčski delati. Dovolj, da ti pomagamo skloniti tvojo temo s tem, da ti počam nekaj faktov, ki to potrjujejo.

V 20 letih, odkar se je pričelo s narodnimi varnostnimi kontesti, je Republic Steel pridobila nagrade na prvem mestu 192 krat in 100 na drugem in tretjem mestu. To je bilo možno edino vseh tedaj, ker so se tisočeri moške in žene, ki delajo v Republic tovarnah, skladiščih in rovi obvarovali pred nevarnostmi in sledili varnostnim navodilom in priporočilam.

Oni so tudi pomagali napraviti jeklaro eno izmed treh najvarnejših v 40 glavnih industrijah v Ameriki... in napravili so Republic eno najvarnejših krajev za delati v vsej industriji.

V National Safety Council kontestu, ki se je končal s 30. junijem 1948, je Republic pridobil 15 nagrad izmed možnih 55 nagrad na prvem, drugem in tretjem mestu. V teh 15 nagradah je vključenih 11 nagrad na prvem mestu, 3 na drugem mestu in 1 na tretjem mestu. Republic je tudi dobil 10 "reduction" nagrad, in v kontestu za prometno varnost, je prejel 2 odlikovanja. U. S. Bureau of Mines je dodal 8 varnostnih priznanj k skupnemu številu Republica.

Toda varnost, Eileen, je za tvoje očeta in vsakogar drugega, ki dela pri Republic, VEČ kot pa odgovornost na delu. Varnost na ulici in doma... tvoja varnost in varnost tvoje mame in vse tvoje družine... je važno tudi. Le pomisli... skoro STIRIKRAT toliko ljudi je bilo ubitih lansko leto od vozil in nezdod na domu kot pa v vseh tovarnah in rovih ter drugih delovnih krajih v Ameriki. Zatorej je varnost, Eileen, delo za nas VSE ob VSAKEM času. Koliko boljše je za vsakogar, da je VAREN kot pa, da mu je ŽAL.

REPUBLIC STEEL CORPORATION

MESTO JALCE NEKOČ IN DANES

Griči in zeleni gozdovi, znameniti slapovi Plive, sinje nebo in zelena polja, beli minareti, džamije in rdeče strehe turških hiš, stare trdnjave, v pečine zidano mesto—to je bila zunanja podoba mesta Jajce pred vojno. Bilo je za izletnika privlačno, zanimivo, napol orientalsko mesto s svojo živo zgodovino. Po njegovih ulicah so nekoč korakali rimski legionarji in carigradski granicarji.

V njem so živeli posavski knezi in avstrijski grofi. V njem je živel trdo, zgarano življenje bosanski kmet. V njem je živel revno, nazadnjaško in neenakopravno življenje predvojni domačin.

Stiri tisoč prebivalcev, sedem džamij, dve katoliški in ena pravoslavna cerkev, 54 kavarnic in 12 gostilnic, veliko malih in revnih obrtnikov, bogata zasebna banka, tri kulturna društva in veliko nepismenih meščanov.

To je bilo Jajce pred vojno.

Druga svetovna vojna je prizadela Jajce prav tako kakor vsa druga bosanska mesta. V njem so zagospodarili ustaši, zaprli vse Srbe in jih veliko pobili. Toda ta ustaška oblast v uporniški Bosni ni mogla trajati dolgo. Oktobra meseca leta 1942 vkorakajo v mesto partizani. Jajce postane središče osvobodilnega boja narodov Jugoslavije. Tu je Vrhovni štab in tovariš Tito.

Partizani niso dolgo vzdržali v mestu. Preganali jih je nemška ofenziva in morali so se umakniti iz gorečega mesta. V novembru istega leta so partizani spet v Jajcu, a le deset dni. Mesto je znova zasedel okupator in spet je tekla kri.

Ob koncu leta 1943 so mesto Jajce znova osvobodili partizani. V mesto se preselila Vrhovni štab Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije. V tej pozni, deževni jeseni je mesto nenavadno oživilo.

Ulice in hiše so polne vojaštva. Življenje se je razgibalo, od vseh strani so prihajali politični in vojaški voditelji, vojski iz brigad, nekateri iz pravkar še bojevanih bitk; dan za dnevom so se vrstile prireditve, predavanja, zborovanja. V teh dneh je pesnik Radovan Zogović napisal svojo pesem o Titu. Prvič po letu 1941 so oživeli trgi in sejmišča.

Ob koncu novembra leta 1943 so bile zadnje priprave za zgodovinsko drugo zasedanje AVNOJ-a. V mestu so se zbirali delegati vseh jugoslovanskih narodov, iz Vojvodine in Slavonije, iz Dalmacije in Hrvaške, iz Slovenije in Istre, iz okupiranih in že osvobojenih ozemelj.

Dolga pot se je poznala vsem tem popotnikom; njihovi obrazi so bili trudni, oči neprepane, a vendarle še čuječe pred sovražnikom, pred katerim so se morali umikati vso dolgo pot. Nova je bila ta družba za domačine. To je bil zbor, pravi parlament, delegacija vseh borečih se narodov, ki je prišla sem v to malo

bosansko mesto na zgodovinsko, lahko rečemo, na usodno posvetovanje. Topovi, ki so grmeli v bližini, so oznanjali, da sovražnik ni daleč. Nad mestom so se dan na dan spreletavala sovražna letala, zdaj pa zdaj odvrгла bombe ali pa streljala v nizkem letu s strojnimi.

Ponoči je bila polna zatemnitev. In kljub temu je bilo to mesto v tem času najbolj svetlo mesto v vsej že osvobojeni in še okupirani Jugoslaviji. Tu je bil Vrhovni štab takrat že močne jugoslovanske vojske, ki je imela za seboj težke borbe in slavne zmage. Tu je bil tovariš Tito. Ta zavest je pregnala vsako temno misel, sleherni utrujenost. Vsi so bili pred pričakovanjem nečesa velikega, veselega.

Dne 29. novembra leta 1943 v Jajcu. V nekdanjem sokolskem domu je drugo zasedanje AVNOJ-a. Govori Tito:

Položeni so temelji, na katerih se gradi nova, pravičnejša ureditev v pokrajinah Jugoslavije, položeni so temelji, na ka-

(Daleje na 6. strani)

Prize Essay on Safety!

YES, EILEEN, your Daddy is right. Republic is one of the safest places a man can possibly work. Let us help you finish your essay by giving you some facts to prove it.

In the 20 years since national safety contests started, Republic Steel has won 192 first place awards and 100 second and third place awards. This has been possible only because the many thousands of men and women who work in Republic plants, warehouses and mines have guarded against accidents and followed safety rules and suggestions.

They have helped to make steel one of the three safest among America's 40 major industries... and have made Republic one of the safest places to work in all industry.

In the National Safety Council's Contest ending June 30, 1948, Republic won 15 out of a possible 55 first, second and

third place awards. This 15 included 11 First Place Awards, 3 Second Place and 1 Third Place. Republic also won 10 Reduction Awards and, in the Traffic Safety Contest, received 2 Honorable Mentions. The U. S. Bureau of Mines added 8 Safety Recognition Awards to Republic's total.

But safety, Eileen, is more than an on-the-job responsibility for your Dad and everyone else who works at Republic. Safety on the streets and at home... your safety and your Mother's and that of all your family... are important, too. Just think... almost four times as many people were killed last year by motor vehicles and by accidents at home as in all of the factories and mines and other working places in America.

So safety, Eileen, is a job for all of us all the time. How much better for everybody it is to be safe than sorry.

REPUBLIC STEEL CORPORATION

